

BARTÓK IMRE

A patkány éve*

(REGÉNYRÉSZLET)

A délelőtt nyugalomhoz képest a Metropolitanben minden más volt. Bár senki sem figyelte az időt, mindenki odaért a megbeszélte találkozóra. A múzeum a múlt gerillaharca, kétes eredetű emlékképek palimpszesztje, a különböző korok dadogó párbeszéde. Az enyészet belülről támadta a falra aggatott tájképeket. A természet felalta a gyermekeit, és elégedetten visszahányta őket a ventilált terekbe.

Ők öten odakint gyülekeztek. Martin elégedetten hümmögött a dór oszlopok árnyékában. Ludwig éppen egy papírt hajtogatott finom ujjai között. Már igen korán valószerűtlenül messzire jutott az origami mesterségében. Új alkotása púpos hátú bálnára emlékeztetett, amelyik, bár vajúdott éppen, az éneklést a kínok között is folytatta.

– Martin, engedd meg, hogy felhívjam a figyelmed rá: ez itt nem eredeti – jegyezte meg epésen Karl, és az oszlopok felé bökött.

– Ó, Karl... Kicsi szívem, engedd meg, hogy röviden reagáljak éles elméjű meglátásodra... *Nincs eredet* – felelte Martin merengve, miközben igyekezett úgy helyezkedni, hogy az oszlop egyik kitüremkedését a farpofái közé foghassa. Megpróbálta elterelni a gondolatait a délután eseményeiről.

– Azt hiszem, igen magas létrára volna szükség, hogy megmásszuk az épületet...

– dűnyögött magában Ludwig. – Úgy értem, mi lehet odafönt?

– Odafönt nincs semmi – sóhajtott fel a fiú.

– Nem azért jöttünk, hogy megmásszuk – vetette oda Karl.

– Fejezd már be! – figyelmeztette Martin. – Nem tudom, mi bajod van, de nem kell folyton másokat piszkálni. Nem kaptál fagyit a gyárosoktól, vagy mi?

Karl arca megrándult, akár egy vihar által megbíált elektromos vezeték, mikor felidézte, milyen élmények érték az elmúlt órákban. Igyekezett hallgatni róluk, miközben arcvonásai esetleges árulása aggodalommal töltötte el. A gyengeség semmilyen jelét nem szabad mutatnia. Rettentően zavarta, hogy Martin állandóan ilyen fölényes vele szemben. Még hogy *nincsen eredet*... Hiszen ne ő lett volna az, aki megtanította neki, hogy a történelem ismétli önmagát? Persze, hogy nincs eredet, csak az ismétlés van, és a *madarak röpte mindig ugyanaz*, a párhuzamos kiáltások összeérnek a végtelenben, és minden gyufaszál is ugyanolyan.

* Részlet a Libri kiadónál a Könyvhétre megjelenő kötetből.

Nincs eredet, vagyis nincsen folytatás sem. Egyszer születünk, és az eszményi pillanat máris elillant. A madarak röpte mindig ugyanaz, és mi hiába igyekszünk egyensúlyozni a boldogság ujjbegyén.

Vajon miért ilyen fölényes Martin? Szörnyű, hogy ennek az embernek láthatóan nincsenek érzései, amíg ő... Persze Ludwig sem sokkal jobb, aki folyton az eget kémleli, noha odafönt semmi, Karl ebben egészen biztos volt, *semmi* sincsen. A fiúnak igaza volt.

Odafönt nincs semmi.

De odalent sincs sok. Esetleg zúgás, tompa, mélyről jövő zúgás, ahogy a magmából távozó gázok utat törnek maguknak az irtózatosságot kőzetrétegeken keresztül. Valamivel feljebb eltemetett varjak. Salak, higanytelis közlekedőedények. A talajvízzel elkeveredett mustárgáz. Titkos barlangok, ismeretlen népek stukkókkal teli, vad nyakszirtjei.

Odafent semmi, odalent semmi, mi pedig ideprézelődöttünk erre a lakmuszpapírra, a jelennek erre a hajszálvékony korcsolyapályájára, és még azt is elvárják valahol, hogy elégedettek legyünk.

Amikor Cynthia jelzésére elindultak befelé, a lépcsők, a teremőrök figyelme és a látogatók pillantásai, mind-mind megannyi jel volt fontos és rejtélyekkel teli küldetésük számára. Az épület előterének oszlopai félelmetes erővel vájtak a kőpadlóba. „Mintha szögeként verték volna őket egy élő, pulzáló testbe” – gondolta Ludwig. Egy távoli sarokban, láthatatlan messzeségben, hálója közepén egy keresztes pók éppen kisegítette tojásukból a kicsinyeit. Mindhárman arra néztek. A homloklebenyük alatt rejlő térfigyelő rendszerhez csatlakoztatott szemgolyóikkal világosan látták, amint az anyapók megejtő gyöngédséggel apróságaihoz érinti hosszú, ragacsos lábait. „Nem kell félnetek. A világ nem ismeri a félelmet” – üzentek nekik, aztán lelökte őket a turisták esőkabátjainak redőibe.

Ők ötven feltűnés nélkül haladtak előre, miközben minden lépésüket hallhatatlan jajsikoly kísérte. Karl, Ludwig és Martin érezték, hogy jobban teszik, ha visszafogottan viselkednek, mivel figyelik őket. *Valaki* mindig rajtuk tartotta a szemét. A fiú tudta, a legjobb, ha mindenben a nőre bízta magát. Hogy Cynthia fejében mi járt, azt egyikőjük sem tudta. A fiú csak azt tudta, mi járt valamivel korábban Cynthia egyéb, el nem hanyagolható részleteiben. Műanyag kecskeszarv. Jégkrém. A nyelve. Egy gyertya vastagabbik vége. Különféle óramutatók.

(Húzd fel három tizenötöt, igen, három harminc, negyvenöt, igen, igen, és megint, igen, szeretlek, gyere!)

A terv az volt, hogy családi jegyet fognak kérni. Cynthia és Martin lesz a férj és feleség, mellettük a három gyerek. Karl és Ludwig cukorkákat dobáltak egymásnak, hogy meggyőzzék a jegyeladót zseninek hazudott életkorukról. Csak mostanában tanulták, mit jelent hazudni, de hamar ráéreztek. Ludwig számára ez a matematika legbecesebb műfoga volt. A matematikában ugyanis a hazugságok a másod- és harmadfokú egyenletek kiismerhetetlen sűrűjében „viszontagságos relációként” je-

lente meg, amelyekkel az elsőfokú igaz/hamis reláció mentén igyekezett több-kevesebb sikerrel megbirkózni. Karl számára az igazság lefagyott ujjakat, kormosra pörkölődött mancsokat, végtagokat jelentett, egy megsemmisülő mezőgazdasági létesítmény koromba írt emlékeit. Egy óriási hómezőt látott maga előtt, amelyen a kiskatonák szuronyukat a fagyott földre szúrva igyekeznek előrébb hatolni, mindhiába.

Eközben másféle kihívásokkal is szembesült. A jegyeladó törékeny kezében megvillanó lapocskákban ugyanis képtelen volt meglátni a beléptető kártyákat, és folyamatosan mindenféle adóslevelek rémképzetei jelentek meg előtte. Centek, forintok és kopejkák szökőkútját látta meg minden szájban.

– Kisasszony, ne haragudjon, lenne szíves... – Karl ökölbe szorult kézzel megindult az üvegfal felé. Zaklatott arcán hirtelen felhők söpörtek át, tagjait hadrendbe állította a fájdalom, a szavaiban csengő düh pedig felkeltette a közelben lévők igazságérzetét.

– Karl, nyugodj meg! – Ludwig előreszökkent (nekifutás nélkül, álló helyzetből is hatszázhetven centimétert ugrott), és acélos, ámde jóindulatú ujjai barátja csuklójára záródtak. – Ne hagyd el magad, *Carlito*. – Igyekezett lehalkítani a hangját. – Ez csak egy múzeum. A történelem vár odabent, nem a valóság. – Rápillantott, és a tekintete azt mondta: „Együtt számoltuk a csillagokat, emlékszel?”

– Ludwig, hogy lehetsz ennyire hülye? Hiszen a történelem *maga a valóság* – replikázott a könnyeivel küszködő Karl. – Nem láttad azokat az adósleveleket a jegykiadó néni kezében? Kilakoltatási papírok is vannak közöttük, családi vállalatok csődbejelentései... – Karl alig észrevehetően, de igen nagy amplitúdóval rázkódni kezdett – Ludwig, ez rettenetes. Tudod, hányan mennek tönkre egyetlen pillanat alatt? Tudod, milyen árat jelent a szégyennel fizetni az élelemért...?

– Mi a gond, gyerekek? – közeledett feléjük bájos mosolyával Cynthia. Karl zavart tekintetét megpillantva egy árnyék futott keresztül az arcán. – Karl, porontyom. Jó volna, ha megpróbálnál az előtted álló feladatra összpontosítani. Vedd el szépen a néni kezéből a jegyeket, és hozd ide őket nekem. – Cynthia olyan hangot tudott képezni, amellyel hallgatójának bal agyféltekében egy jól meghatározott területen akut neurobiológiai változásokat eszközölhetett. Most ezt a hangját alkalmazta az elgyengülő Karllal szemben.

– Igenis, *anya*. Ne haragudj. – Karl elfintorodott, majd szemlesütve visszakullogott a jegyeladóhoz, elnézést kért tőle, és elvette a jegyeket. Odaadta őket Cynthia-nak. – Bocsánat, én csak... Nehéz délutánom volt. Úgy értem, a piknik szuper volt, meg minden, csak utána... – Karl elhallgatott.

Martin és Ludwig hallgatásba burkolóztak. Utóbbi arra gondolt, hogy a valódi, személyes megszabadulását talán egy új könyv jelenthetné, címe: *Ledarálni önmagunkat*, vagy esetleg *A kacsanyúl és az ő barátai*.

– Semmi baj, lépünk túl ezen. A lényeg, hogy megnézzük az expresszionisták termét. – Cynthia szeme ismét ragyogott, akár egy atomvillanás. – Ahogy megszéltük!

A fiúnak fogalma sem volt róla, mi vár rájuk az expresszionisták termében. Ludwig, Karl és Martin zavart pillantást váltottak egymással. Sikerül-e újrendezni a megremegető eresztékek rendszerét? Megteremteni a senkiért-semmiért, az ég felé nyáladózó tenyészet boldogtalan epicentrumát? Nyugodt, kihűlt égitesteken figyelték őket a különböző teremtmények, válasz nélkül. Kényszeredett pillantásukba költöztek óriási, zezugos alakjukkal. Egy rövid időre az egész múzeumban megfagyott a levegő. Mintha lélegzet helyett savas kristályokat szívtak volna be mindannyian. Savkockákat, sárgás, nedvedző halált.

„Az expresszionisták is tudták, hogy te nem létezel. Hogy *sosem fogsz létezni.*” – gondolta. „Hiszen mindenki csak erre gondol.”

– Ugyan már, srácok! – szólta Cynthia, majd finom mozdulattal engedte, hogy deklaráció egy leheletnyivel még mélyebbre csússzon. – Ne kavarjuk fel a kedélyeket idő előtt. Ne felejtsetek el, hogy dolgunk van! – A nő engesztelhetetlen jóindulattal pillantott a többiekre, majd megnyomott egy gombot az övében.

Apró csipogást hallottak, de más nem történt. Talán újabb bomba, gondolta a fiú. Érdekes volt megfigyelni, mennyi különböző nyomógomb és kallantyú volt Cynthia kevlárból készült, csinos övében. Vajon Prada? És ez lett volna a terv, simán a levegőbe repítik az egész kócerájt? Egy újabb robbantás, hát ilyen egyszerű volna? Mit szólnak majd ehhez a városháza? És mit szólnának ehhez mindazok, akiknek egyébként sem volt semmi mondanivalójuk? Legalább százán kóvályogtak az aulában. Egy közelben álldogáló kislány elhűlten figyelte Cynthiát, mígnem a szülei elrángatták.

Végre elindultak. A jegykezelő elvette a jegyeket.

– Családi jegy, mi? – kérdezte alig leplezve undorát, majd böffentett egyet. Fogalma sem volt róla, hogy a „család” bármelyik tagja kevesebb mint fél másodperc alatt képes volna nem csak a fiziognómiája átrendezésére, hanem az összes életfunkciója leállítására is. Erről azonban mit sem tudva az ór – akit Homer McLuhlan-nek hívtak, szabadidejében szívesen pecázott, és idestova két évtizede álmodozott hiába egy „egyszerű, élhető kapcsolatról” – csak a fejét csóválta, miután a látogatók elhaladtak mellette. Micsoda romló erkölcsök! Két ilyen nagy gyerek... A kisebb még elmegy, de ez a nagydarab, szakállas fazon? Ha megkapták a jegyet, akkor nem lehet több tizenhatnál, és mégis egy kiélt rögbijátékosnak néz ki. Ráadásul azok a borvirágok az arcán... Vajon a drogok teszik? Egek, ma már igazán bármit megengednek maguknak az emberek – gondolta Homer, majd vaskos ujjával az orrába túrt.

A látogatók sietve végighaladtak néhány folyosón, ügyet sem vetve a körülöttük hömpölygő embertömegre – megannyi puhatestű nyúl a betonúton, jégeső előtt, fedezék sehol, és mégis minden tökéletesen elhelyezve –, sem pedig a falakat díszítő festményekre. Folyamatosan oxidálódó olajpacák a megkövült keretmezőben. A leg-

több kép kisvárosi bandatagokat ábrázolt, amint épp csúzlival a kezükben ijesztgetik a békés polgárokat. Zavarba ejtőek voltak és tündökletesek.

Kövezték az útjelzőket, és Cynthia vezetésével egyenesen az expresszionisták termébe tartottak. A terem előtt egy kisebb helyiségben a falakra írt művészettörténeti gyorstalpalóból tájékozódhattak volna a korszakról, ha akarják. De melyiküknek lett volna erre szüksége? Ki ne hallotta volna a távolban túlkölő hajókat? Keskeny, erős sodrású folyamuk bezúdult az állandó kiállítás útvesztőjébe, de a huszadik századnak nyoma sem volt. Egy pillanatra már úgy tűnt, beleomlott a következő évezred tátongó semmijébe, aztán végül megtalálták, amit kerestek: egy vihogó, vasbeton majom, elálló fülekkel, gonoszul fityiszt mutatott a látogatóknak az időszaki kiállítás bejáratánál. Nem messze tőle egy cukornádból font macska hátsó lábaira emelkedett és szaxofonozni kezdett. „Undorító” – gondolta Martin. „Micsoda pazarlás!” – gondolta Karl. „Ledarálom magam, bizony, mert ami egyszer volt, eljő újra...” – mormolta maga elé a sort záró Ludwig.

Rögtön az első teremben egy baljós színekkel festett középkori triptichonnal találtak szembe magukat. A magas, borzszínű falak oromzatát izléstelen faszádok díszítették, a nagy, szárnyas ablakok elé drótból sodort függönyöket húztak. A többi látogató értetlenül hóbörgött, miközben hol a helyiségben lévő természetes fény hiánya miatt panaszkodtak, hol pedig a kiállított műtárggyal kapcsolatban fogalmazták meg kétségeiket.

A festő egy bizonyos Nepomuk Schwarzweide volt, élt 1897-1914. Önként hadba állt, és öt perccel azután, hogy először vett puskát a kezébe, egy repesz akkora darabot hasított ki a fiatal Nepomuk fejéből, hogy nehéz volt megmondani, tulajdonképpen a fejéből vészett-e el egy jókora darab, avagy maga a feje szakadt le, a nyakán annak mementóját hagyva csupán. Bárhogyan is, Schwarzweide a tragédia előtti éjszaka még befejezte vallásos témájú alkotását, amit most huszonöt zöldhasú ellenében boldog-boldogtalan megnézhetett, és ha a teremőr figyelme ellankadt, akár meg is tapogathatta a kép érzékeny textúráját. Ennek ellenére a többség csak tekintetével falatozott az alkotásból.

A képen Krisztus, együgyű arcát az ég felé fordítva esedezett megértésért, a megértés nullfokáért, amelyet, miután atyja megtagadta tőle, a gyilkosaitól remélt.

– Bocsáss meg nekik, bár teszik, és tudják is, hogy teszik... – motyogta Karl.

– Na, vegyük kicsit komolyan magunkat – mondta Ludwig. – Próbáljunk elvonatkoztatni itt az ostyazabálhatnéktól, oké? – Megrovó pillantást küldött Karl felé. – Nézd, ami itt igazán lényeges, az...

– A hullazabálhatnék. Az ostyák hullákká lényegülnek. Erről szól az egész, nem? – mondta Martin, majd kisvártatva hozzátette. – Húha, ez a Nepomuk szerintem itt elkapott valamit!

Közben lassú léptekkel átsétáltak a következő helyiségbe. A szintén óriási teremben alig voltak néhányan, és csak ez az egyetlen festmény függött a szemközti falon. Grünewald egyik Krisztus-képe volt az.

– Ez nem expresszionizmus – jegyezte meg Karl. Aztán, alig hallhatóan hozzátette: – vagy legalábbis igen gyenge.

– De, ez az. – felelte ellentmondást nem tűrően Ludwig. – Figyeld azokat a kezeket, Karl. Nézd, azok a göcsörtös ujjak milyen gyötrellemmel fordulnak az ég felé... – magyarázta. – Ez a Grünewald egyébként sokáig a miénk volt. Tulajdonképpen ez a kép ott függött a szüleim hálósobájában. Elég meghökkentő, nem? Ciki, de ez az igazság. Gyakran belopakodtunk a hálóba a... testvéreimmel... így hát ennek a kis alkotásnak köszönhetően a mi ősjelenetünk történetesen nem az ágyon fogadott bennünket, hanem az ágygal szemközti falon. Bár az ágyról is tudnék mesélni... – Nyelt egyet, mint aki későn jött rá, hogy túl sokat mondott. Hirtelen hideget érzett a szájában.

– Ludwig, mindig tudtam, hogy nem volt könnyű gyerekkorod – jegyezte meg Karl, és barátilag már emelte is a kezét, a másik azonban elhárította a közeledését.

– Nézd, kedves Karl, én nem állítom, hogy *könnyű* lett volna, de azt sem mondhatom, hogy *nehéz* volt. Egyszerűen olyan volt, amilyen, tapasztalt örömhíánnyal, felsővezetékekkel, hosszúra nyúló, értelmetlen nyári napokkal, sok-sok tanulással, zongoraszóval. – „Adalbert Stifterrel”, nyögte magában fájdalmasan – Anyám szoknyájának suhogása, amikor májusban limonádéval kedveskedett nekem, miközben a francia leckémet írtam... Nem, nem mondhatom, Karl, hogy ne lett volna könnyű, inkább azt mondanám, hogy nagyszerű volt, sőt fenséges! Anyám úgy terítette rá az abroszt délben az asztalunkra, mintha önkívületben lett volna, én pedig néztem, ahogy az apró hajtásrácok terjednek, ott ahol egy pillanattal korábban még kivehető volt a világ szövege. Terjednek ezek a kis hajtások, majd elsimulnak, érted, elsimultak? Úgyhogy nem mondom, hogy ne lett volna könnyű, *sőt kifejezetten könnyű* gyerekkorom, csak akkor az inasok táltak, és bejött apám... – Ludwig hangja ismét akadozni kezdett, tekintetében pedig megjelent a bíborszínű örvény, amelyet Karl már jól ismert. Nem akarta felkavarni barátját. Ezúttal nem. Hogy lehetett megingt ennyire figyelmetlen?

A fiú szótlanul nézte a többieket, és megpróbálta elképzelni Ludwig apját. Egy kolosszus jutott eszébe, amely éjjel belopakodik a gyerekei szobájába, és fenyegetően leoltja a kislámpájukat: „Nagyok vagytok már, nincsenek szellemek!”

Nézték a festményt, és közben egy kissé mindenki megsajnálta Ludwigit. Valaki azonban hiányzott.

– Hova tűnt Martin? – kérdezte Cynthia.

– Átment a van Gogh kabinetbe – intett Karl a szemközti ajtó felé, ami előtt kisebb sorban álltak a helybéli yuppie-k, akik Martinhoz hasonlóan szintén ebbe az oldalsó helyiségbe igyekeztek. Martin valahogyan – nyilván attól sem rettent vissza, hogy használja testi fölényét – megelőzte őket, és most leesett állal figyelte azokat a búzamezőket, amelyekben mintha minden egyes kalász külön-külön a világ közép-pontja volna. Elképzelte magát, hogy ő is ott áll ennek a képnek a legközepén. Epi-

centrum, egyre szűkülő kör, egy ellipszis, amely a távollévőket köti össze... A hajába túrt. „A természet nem más, mint Isten agóniája” – gondolta.

Cynthia alig észrevehetően sűgött valamit egy mikroportba, amitől Martin magához tért, és csatlakozott hozzájuk.

– Martin, kérlek, figyelj ide egy percre! – A nő kedvesen elmosolyodott, miközben ismét megnyomott valamit az övén. – Oké, fiúk. Ez a Grünewald tényleg nem rossz, ezért mi most magunkkal is visszük. Ludwig, bizonyára örülsz a hírnek... A teremben lévő többi képet már a múlt héten átszállítottam máshová. Kiürítjük a helyiséget, és mi fogjuk újra berendezni, mégpedig a saját elképzelésünk szerint. És ehhez persze szükségünk lesz néhány ártatlan látogatóra is... Bár talán ők sem bánának, ha tudnák, minek válnak a részeseivé. Ki tudja, talán még önként is részt vennének benne... A megfelelő kezdeményezés csodákra képes. Tíz perc múlva kezdünk, addig pihenhettek egy kicsit, nézelődjétek, élvezzétek a középkort.

Ludwig és Karl egymásra pillantottak, az egyikük elektronikus tekintete akár a tűz, a másiké jégverem. Nem szerették a múzeumokat, és rosszkedvüket ismét az egymással szembeni élcélődéssel próbálták levezetni. Martin, miután otthagya a búzamezőket, a másik, szebb, napsütötte életét, szomorkásan lerogyott egy közeli rekamiéra, és barátai civakodását figyelte. A fiú mindeközben magányának egyre sűrűbb csendjében igyekezett szembenézni a lomhán közelítő jövővel. A jövővel, amely nem létezik. A mellettük hömpölygő sor egyszer csak megállt. Ijedt turisták dőltek ki belőle, egyesek pedig felháborodva kérték számon a résztvevőktől a történeteket.

Zömök úr trappolt oda a kis csapathoz.

– Mi az, hogy elvitették a képeket? Hogyan képzeled? Azért, mert van pénze, már mindent megtehet? Mi látni akarjuk az expresszionistákat! Kit érdekel Grünewald?!

A fiú együtt érzően figyelte ezt a köpcös kis figurát. Mark Hughesnak hívták, és alig tíz perccel ezelőtt az egyik mellékhelyiségben megevett egy marijuanás migont. Jelszava volt: „Összekötni a kellemest a hasznossal!” A műkritikában a buja látszatok, a napfényes felszín érdekelte, az ég majdnem üresen hagyott foltjai, a házfalak és a telepötytyintett, puha dolgok foglalkoztatták. Személy szerint utálta az expresszionizmust, de az általa vezetett diákcsoportnak megígérte, hogy mutat nekik „néhány igazi óvilági kitüremkedést”.

A panaszáradathoz így aztán mások, többek közt Hughes csoportjának tagjai is csatlakoztak. Kibálgattak, mintha több szólamban beszélnének, és ebben a kórusban a megütközés mellett olykor saját közelgő végzetük sejtelve, szomorú elfogadása is megjelent. A garat tiltakozott, a légcső megvetette a halált. Mégis, hangjuk akár a birkáké, testük megannyi bőrzacskó, amelyben szomorú szerveiket hordozzák.

Cynthia nem érzett sajnálatot azért, amit tenni készültek. Attól viszont szinte *ki-készült*, amikor számon kérték rajta a tetteit.

Egy kövér, Grünewald-ellenes, haragos ábrázatú hölgy ebben a pillanatban testalkatához képest fürgén előreszökkent, és már éppen megragadta volna Cynthia csuklóját, mikor...

Kiderült, hogy Ludwig hatszázhetven centinél *többet* is tudott ugrani helyből, még ha ezt semmilyen hivatalos dokumentum sem fogja rögzíteni. Gyorsasága minden képzeletet felülmúlt, Martin és Karl is csak a retinájukba épített gyorsító-késleltető berendezésnek köszönhatték, hogy „látták”, ami történt. Ludwig ugyanis ismét előreszökkent, inas kezével elkapta a kövér nő karját, rántott rajta egyet (a rostok szakadását senki nem látta, a kiáltás elhalt a múzeum végtelen csarnokaiban), majd bornírt csókot nyomott erre a kelletlen orcára, és...

Semmi.

A kövér nő eltűnt.

Egyetlen pukkanás hallatszott, mintha a van Gogh kabinetben az egyik paraszt eleresztett volna egy madárkát. De nem ez történt. A van Gogh kabinet ugyanis addigra már üres volt. A Metropolitant lezárták, és az expresszionisták termébe szorult gyanútlan látogatókon kívül senki nem volt odabent. Mindent előre elrendezték, mindenhol volt néhány beépített ember, akik olykor persze nem is tudtak róla, hogy miben működnek közre. Mindenhol voltak kikapuk, hézagos biztonsági intézkedések, kellően széles szellőzőaknáknak. Pénzhiány. Droghiány. Sztteroidhiány. Érintéshiány.

Olyan könnyű volt, egyetlen pillanat műve az egész, karnyújtásnyira. Az eszményi pillanat, mindig a közelükben, akár egy pelyhedző áll, akár Krisztus fekélyes keze a képen, amely most kifeszített ujjaival feléjük fordult. Az ujjak valóságosan hosszúra nyúltak: az egész lény olyan volt, mint egy karokat növesztett, depresszív szibarita.

Az emberek mozdulatlanul álltak. Egy pillanatra nem tudták, visszaforduljanak-e a festmény felé, és szólongatni kezdjék a kereszt tövében kajtató báránykát, hátha lecsalogathatják a képről, ide maguk mellé, hogy megvédje őket ezektől a gonosztevőktől. Nem fogták föl, hogy legderekabb harcosuk, a kövér nő, egyszerűen *eltűnt*. Fogalmuk sem volt róla, mi történt, de ha tudták volna az igazságot, az sem segített volna rajtuk.

Ludwig kicserepesedett ajkain nem akármilyen készítmény volt. Hívös csókja nyomán a kövér nő egyszerűen, és alig néhány századmásodperc alatt sejtjeire, majd atomjaira esett szét, és a múzeum ventilációs rendszerének köszönhetően ezek az atomok már a kellően széles szellőzőjáratokban vannak, ahonnan hamarosan kilökődnek az épület falain túlra, és lágyan, remegve lebegnek majd tovább, és így a kövér nő megtapasztalhatja a „repülés csodaszerű élményét”, amelyre egész életében hiába vágyakozott. Apró atomjai aztán feloldódnak az egyre gyakoribbá és egyre rejtélyesebbé váló New York-i eső ovális cseppjeiben, amelyek belefolynak a járókelők fülébe, szájába, ott koppannak a fejükön, keresve hajhagymáikat és apró,

elvakart sebeiket, hogy bejuttassák mindazon anyagokat, amelyek üzenetet hordoznak az emberek számára, amelyek még *jelentéssel* bírnak...

Mit tehettek volna szegény látogatók, ha tudnak minderről? Egyikük, egy Greta Klossowska nevezetű hölgy valóban, mint Cynthia nyomban feltételezte, önként csatlakozott volna hozzájuk, mert – mint régóta vezetett naplójában oly sokszor megírta – leghőbb vágya éppen az volt, hogy egy „spontán terrorcselekmény áldozataként” a hiábavaló élet ledöfött mártírjává válhasson. De Greta még nem fogta fel, hogy mi történik, ahogyan mellette álldogáló húsz-huszonöt sorstársa sem. Teltek a másodpercek, peregetek a felforrósodott idő homokszemcséi, melyek mindegyike egy kaleidoszkóp, egy törhetetlen ivókút része volt. Ekkor felemelkedett a homályból Ludwig, igyekezett letörölni a gallérján éktelenkedő, apró vérfoltot (ez volt minden nyom, amit a kövér nő a látható világban hátrahagyott), és csendben annyit mondott:

– Felőlem kezdhetjük.

Cynthia sűgött néhány szót, intett a többieknek, hogy takarják el a szemüket, majd villantott egyet a gyűrűjével. A kriptonlámpa fénye a létrehozott permeábilis mágnesességnek köszönhetően ideiglenes bénultságot okozott az álldogáló embercsoport tagjaiban. Mindenki ledermedt. Úgy álltak ott, mint megannyi nyuszi, amelynek az imént vették ki az agyát és a szívét. De az idegeik még éltek, sőt élénkebbek voltak, mint valaha.

Elkezdték hát dolgozni rajtuk, zavartalanul, hogy munkájuk végeztével egy eleven, ziháló szoborcsoporttal gazdagítsák a múzeum benső életét. Ahogy tettek-vettek, feltárult a jelenlévők előtt egy feneketlen redő, mindazon temetetlen, emésztetlen értékkel, amely a civilizáció szájüregéből előtörő penetráns és sokak számára nehezen elviselhető szagok formájában vált először megtapasztalhatóvá.

Ők azonban másféle érzékenységgel rendelkeztek.

Karl elővett a zsebéből egy tasak neofimon nevű készítményt, amellyel erélyes, mégis gyöngéd mozdulatokkal bedörzsölte az egyik idősödő úr rezzenéstelen arcát. A férfi ábrázata olyanná vált, mint a gyurma, formálható lett, akár a még meg nem kötött sóliszt. Karl jótékonyan elsimította az úr ráncait, kihúzta füleit, lebiggyesztette és tányérszerűen előrehajtotta ajkát, a nyelvét pedig felragasztotta a homloka közepére. „Kropotkin büszke lenne...” – gondolta, majd a kíváncsi szemgolyókat egy apró, éles csipesz segítségével befelé forgatta, ezt követően egy szikével átvágta a könnycsatornákat, és engedte, hogy a lassan folydogáló könnyek az edényszerű, óriásira nyitott szájba hulljanak alá. Egy kis cseppkőbarlangot alkotott, amelyben a fogak sztalagmitszerűen csúcsosodtak a szájpaddlás irányába.

– Így jó lesz, Cynthia? – kérdezte, ugyanazzal a remegő izgalommal a hangjában, mint legelőször, amikor megmutatta a nőnek egy alkotását, amikor megosztotta vele egy gondolatát, vágyát...

– Remek, Karl, nagyon jól csinálod! – A másik szinte fürdött az alig remélt elismerésben, szíve, amely csak most tanult dobogni, zakatolni kezdett. Mintha megérintették volna a lelkét. *Remek, nagyon jól csinálod! Végre jól csinált valamit!*

Ludwig eközben egy biomechanikus számológép segítségével rácsatlakozott az egyik megbénított hölgyre, akiben az imént eltüntetett kövér nő barátnőjét sejtette. Különböző algoritmusokat és egyenleteket táplált a másik testébe, és ötletszerűen kísérletezett azon, mi volna, ha például tüdeje működését a Pitagorasz-tétel bizonyítása szerint hangolná át... A másik arca erre gyors ütemben kékülni kezdett, mellkasa behorpadt, így hát Ludwig sietve visszavonta az utasítást, és mással próbálkozott. „A legnagyobb prímszám szobra” – gondolta. Egy szám, amely nem szám többé, amely minden műveletek végén várna rá. De nem, ez túl könnyű volna... Márpedig a túl korai siker nem siker, így hangzott az alapszabály. Felkorbácsolni rezzenéstelen érzékeiket, hajtókanyarokat venni az egyenes utakon, labirintusokon átzuhanni – erre volt szükség!

A hiábavaló és veszélyes próbálkozás után Ludwig áldozata hippocampusára kapcsolódott, és ráhangolta „az elkerülhetetlen halmazokra” vonatkozó egyik új tétele bizonyítását. Ezt a bizonyítást nagyon szerette volna publikálni valamilyen neves folyóiratban is, de ezt egyrészt az anonimitás kívánalma nem tette lehetővé, másrészt nem voltak meg a megfelelő kapcsolatai az efféle lapoknál. A nő közben még jobban megdermedt, ajka egyszer csak megrándult, gomolygó, gyötrelmes homály gyűlt össze a szemében, mint aki életében először (és nyilvánvalóan utoljára) döbben rá, mit is jelent a sors játékszerének lenni. Szája kinyílt, sárgás fogai apró jégkockákként kipotyogtak a padlóra, egyik a másik után, és ezt követően így, fogatlanul, és mégis csodálatos orgánnummal elkezdte énekelni: „Be my, be my baby...” Bal lába levált a medencéjéről, a nemrég felmosott márványpadlóra pedig szabályos ikozaédert formálva kifröccsent a gyorsan alvadó vér. Az agy zakatolt tovább, miközben a Gondolat teljességgel birtokába vette a Száját: a még helyén maradt másik láb térdének apró remegései elárulták, hogy a nő régi, elfeledett ösztöneinek engedelmessé tánclépéseket igyekszik tenni. Ludwig mindent alaposan megfigyelt és megjegyzett. Várta, amint a Szájban összegyűlik a Gondolat, hogy kimondja végre a Számok titkát. Nyugalom töltötte el, hiszen tudta, hogy mindez meg fog történni, és mégsem fog megtörténni, elvégre a titok, mint ismét emlékeztette rá magát, *nem létezik*. Nevetve előkapott egy harapófogót, és finom, ugyanakkor erélyes mozdulattal letépte a nő jobb kezének ujjait, egyiket a másik után. Felszedegette őket a földről, és a mostanra megalvadt ikozaéderbe helyezte őket. „Öt kicsi katona” – gondolta magában, majd felpillantott a Grünewaldra és elmosolyodott.

Martin ezalatt azon ügyködött, hogy a differencia félreismerhetetlen jeleit metssze az egyik tíz év körüli fiúcska, Joey akvarellszerű jelenlétébe. A maja Holdpiramis egy elfeledett tárnájában valami megmozdult. Martin a szomorúságra gondolt, a sajátjára és a fiúéra, amelytől most megszabadítja. Csak egy rés kell, egy szökésvonal, amelyen keresztül elillan a fájdalmas jövő, és eloszlik odafönt más lé-

nyek egébe szövődve, más lények egének ózonlyukain át leszivárog e más lények városaira és erdőire, beeszi magát a más lények bőrébe, bebújik a csontjaikba, szivacsos kis tagjaikba, és őket őrjíti majd meg, őket, de nem őt, Martint, sohasem őt, mindig csak a másikat, az igazit, a hétköznapit, az egyetlen. Kínkeservesen próbált elfordulni azoktól a gondolatoktól, amelyek minduntalan visszaűzték a délutánba, a mai és a régi délutánokba, annak a nőnek az emlékéhez, akit egykor sze... sze... Nem bírta kimondani, még gondolatban sem. Felkavarodtak, zubogni kezdtek az emésztőnedvei.

Csak egy rés kell. Egy szökésvonal.

Odalépett a bénult fiúhoz, és orrba rúgta a bakancsával. Eleredt ugyan a vére, de csodával határos módon mégsem borult föl. Joey rendíthetetlenül, bénultan állt a helyén. Ez jó, ez jó, kezdetnek nagyon jó. Közelebb hajolt, hogy megnézzze, hol szakadt fel az orr. Igen, itt elpattant egy hajszálér... A kabátzsebébe nyúlt, és elővett egy nanorobotokkal teli kis tasakot. Apró kis fertőzők, semmi különös, a kibernetika gyöngyszemei, ékkövek a teremtés koronáján.

Imádta a kibernetikát, az apró kütyüket. Titokban maga is barkácsolt néha ilyesmit.

Kinyitotta a tasakot, és odadugta a srác orrához.

– Szípuzz csak, fiam! – mondta győzedelmesen, majd figyelte, amint a normális szem számára láthatatlan kis lépegetők behatolnak a felszakadt hajszálér csővecskéjébe. Igen, ez remek, hamarosan véghezviszik a rombolást... Felpillantott, és látta, hogy a fiú mögött ott áll az anyuka is. Vele vajon mit kezdjen?

– Semmi baj, nagymuter, csak *segíteni* akarok – dűnnyögte Martin, és még egyszer belerúgott a fiúba. Ezúttal eldőlt, akár egy cementtel teli zsák, vékonyka koponyája nagyot koppant a márványon. Ha megrepedt, jó, ha nem, ha *még* nem, az is jó, gondolta Martin, miközben a fiú anyjához lépett, hogy letépje róla a blúzt és a melltartót, és megpillantsa vállának helyes kis gödreit.

Alig tíz perc alatt végeztek. Pontosan tudták, hogy a riasztók bekapcsolásától számítva tizenkét percig tart, amíg a rendőrök ideérnek. Nem mintha ne tudtak volna elbánni velük, elbánni az összessel... De stílusosabb volt árnyakat vetni, olyan árnyakat, amelyek szorítása erősebb, mint a bilincseké, mintsem vállalni a nyílt konfrontációt. Így hát eltűntek, felégetett, lankás tájat hagyva maguk után.

És a tájra ragasztva megannyi lélegző, élőhalott matrica.

Az expresszionisták terme visszafordíthatatlan változásokon ment keresztül.

Amikor Stone odaért, a helyszínelők már megkezdték a munkát. Azaz megkezdték volna, ha sejtelmük lett volna arról, mihez fogjanak ezekkel a lassan lüktető, porózus, erőteljes szagot árasztó, hörgő, nyögdecslő emberi batyukkal, amelyek korábban még a falakon függő képeket nézegették.

Tizenhét áldozatot számoltak össze, amelyeket megmagyarázhatatlan módon *összevarrtak*. Sem a helyszínelőknek, sem Stone-nak, sem a később munkához látó

boncnokoknak nem volt elképzelésük arról, hogyan volt ez lehetséges, de a tettesek egy faggyúval kikent műanyag csővel, elektródákkal, néhány tranzistorral és számos, különféle oldatot tartalmazó injekcióval, továbbá néhány, egyelőre azonosítatlan rendeltetésű eszközzel elérték, hogy az áldozatok idegrendszere összekapcsolódjon egymással. Amikor Stone megbökte a freskó balján függő, első pillantásra halottnak tűnő burkot, jajgatás és nyögések szakadtak fel az összes többiből is. Megpróbálták szétvágni őket, de nyomban le kellett állniuk, mert egy torz, elcsomósodott arcú, vízfűjű teremtmény női hangon jajveszékelnéni kezdett.

Némelyeknek levágták a szemhéját, másokét összevarrták. Többen meztelenek voltak, és hiányzott a mellbimbójuk. A szoba közepén öt, megnyúzott péniszt pentagramma alakban helyeztek el. Az egyik nő fejről leégették a haját és a fejbőrt: a koponyájából kimetszettek egy darabot, az egyik agytekervényét kirángatták, és kipucolt szemgödrébe dugták.

Néhány teremőr bukkant fel, és amint meglátták, mi történt, a falnak tántorodtak.

Tápegységek, ismeretlen anyagokkal szigetelt csövek mindenfelé, egy lélegeztető gép, amely valamiképpen életben tartotta ezt az egész, finoman rezgő emberi kocsonyát, kompresszorok, csendben zúgó légkondicionáló, vertikális hús. A plafonra ujjakat ragasztottak, úgy köpködték fel őket oda, mint a rágógumit. Megannyi ujjbegy, néhánynak a körme kifestve, másnak megrágva, harmadikról véres szalagokban lógott alá a szaruréteg.

Mit jelentsen mindez? Mit ábrázol ez a rettenetes karnevál? Stone mindenkit utasított, hogy semmihez se nyúljanak, és minden lehetséges nézőpontból készítsenek fotókat a helyszínről.

Minden lehetséges nézőpontból.

De melyik az *egyetlen* nézőpont, Stone?

Éjjel-nappal keresgélsz, de mi van, ha nincs mit keresni? Ha minden itt van előtted?

(Ezek át tudják szelni a legtávolabbi tengereket is.)

Mi van, ha minden egyes nézőpont csak...

Odament Joeyhoz. Előhúzott egy kendőt, és az orra elé tartotta, hogy el tudja viselni a szagot.

Akár Tommy is lehetne az.

(Semmit sem tehetsz ellenük, öregfiú, ideje bedobni a törülközőt.)

Visszasétált a bejárathoz, és újra megnézte magának a pokolbéli tablót. Semmi. Néhányan drótkötélről lógtak a mennyezetről, mások egymásba kapaszkodtak. Köztük felhizlalt, undorító galandféregként futott a műanyag cső, tele nyákkal, leszagatott körömdarabokkal, vérrel, gennyel. Kinézett az ablakon. A lemenő nap nancsfénye egy pillanatra valami megbízhatót ígért.

Odalépett az ablakhoz, és visszanézett. Ugyanaz a tablókép... És mégis, egészen más... Igen, mintha lenne itt valami...

– Charlie! – kiáltott.

Az egyik fotós kiejtette remegő kezéből a fényképezőgépet.

– Igen, főnök?

– Innen is csinálj néhányat – mondta Stone.

Charlie lehajolt, és kiemelte a gépet a vértócsából, amelybe az imént sikeresen beleejtette. Kínjában a ruhájába törölte a masinát, aztán felegyenesedett, hátrált egy lépést, majd egy másik tócsába lépett, és elcsúszott. Esés közben a gépet mindkét kezével erősen magához szorította, így azonban a tarkóját verte be a durva márványba. Visszhangzott a koppanás, az apró, vörös tavacska pedig, mint valami sötétten ragyogó glória, lassú növekedésnek indult Charlie feje körül.

„Ezt nem hiszem el” – gondolta Stone, miközben intett a mentőknek, hogy lássák el a sérültet.

A teremben továbbra is minden nyílt sebekről, szérumabulinról és sárgás, hosszú életű fekélyekről dalolt. A tizenhét áldozat idegpályái, kiterítve, összesodorva egyetlen meridiánná, mintegy harminchatezer-négyszázötvenkét tengeri mérföldet tettek ki. Egy végtelen, de mégis *bejárható* út, gondolta Stone, miközben nem tudta levenni a tekintetét a műanyag csőben folydogáló, időközben, úgy tűnt, száradásnak indult pempőről.

Cynthia és a többiek vidám hangulatban hagyták el a helyszínt. Az egyik földalatti járaton keresztül eljutottak egy közeli hivatalig, ment minden, mint a karikacsapás.

– Húha, Martin, és azt láttad, hogy az a kis négercsók majdnem belefulladt a hányásába? – kérdezte Ludwig.

– Igen, láttam. És te láttad, hogy a fartúró, akit annyira megnéztél magadnak, *tényleg* belefulladt a hányásába?

Ez fájt. Ludwig elkomorodott, de nem mondott semmit. Miért kell... Miért kell mindig így lennie? Miért bántják egymást annyit az emberek?

– Hé, nem láttátok Karlt? – kérdezte Cynthia. – Hova tűnhetett?

– Biztos a csatornában hagytuk el valahol – jegyezte meg a fiú.

Cynthia vállat vont.

– No, sebaj. Úgyes gyerek, hazatalál majd egyedül. Későre jár, azt hiszem, ha hazaérünk, összeütök valami vacsorát, rendben?

– Az remek lenne – felelték hálás kórusban.